

“Jeg vil ikke begravnes ved siden af dig!”

Uindviet jord: de eksklusives paradys

Af sognepræst Elof Westergaard

Formand for Foreningen for kirkegårdskultur

Etablering af nye uindviede kirkegårde, neutrale begravelsespladser fri af religion, bryder med den rummelighed, som præger dansk kirkegårdskultur. De, der insisterer på at blive begravet i uindviet jord, gør fordring på en eksklusivitet, som er fremmed for de kirkegårde, som drives af henholdsvis kommuner og kirker. Ønsket om uindviet jord bygger desuden på en fejlagtig opfattelse af, hvad indviet jord betyder for en luthersk kirke.

I den seneste tid er der fremkommet et ønske om, at der skabes mulighed for at blive begravet i uindviet jord. Dvs. der skal etableres begravelsespladser, som ikke er blevet indviet og hvor man kan være fri for folkekirkens ritualer, symboler og tegn. Dette ønske kan umiddelbart lyde meget tilforladeligt og derfor som et behov, der bør imødekommes. Hvem vil ikke være tolerant? Der skal da være plads til alle! Er der nogen, der ikke vil ligge på kirkegårdens indviede jord, må der kunne findes en anden løsning. Virker det stødende for nogle at blive begravet på de allerede eksisterende kirkegårde, må vi finde andet jord til dem. Sagen er imidlertid knap så enkel.

Såfremt der kommer en neutral begravelsesplads vil det være fristende at gå ud på den nye begravelsesplads og der læse nogle udvalgte vers fra 1. Korinterbrev kap. 15 og dernæst sige ordene "Så indvier jeg da dette sted til kristen begravelsesplads i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Fred være med deres støv, som skal hvile her. Amen." Det vil naturligvis blive betragtet som en provokation, og det er på sin vis også en unødigt provokation, men det vil samtidig af-

sløre den illusion, som forestillingen om den uindviede kirkegård bygger på. Samt ikke mindst afsløre det manglende frisind og det sekteriske snæversyn, der bevidst eller ubevidst ligger bag ønsket om at få en neutral begravelsesplads. Læsningen fra Paulus' brev til menigheden i Korinth og de følgende få sætninger er Folkekirkens indvielsesritual for en ny kirkegård. Ved en sådan indvielse er der intet røgelse, og jorden på dette sted bliver ikke forvandlet til anderledes mere mystisk og magisk jord. Det er ikke desto mindre disse få ord, dette lavmælte ritual over jordstykket, som man vil undgå ved at blive begravet i uindviet jord.

Disse ord, læsning og bøn, betyder noget for den, der tror på det, mens den, der ikke tror på det, ret beset burde være ligeglad med om jorden er blevet indviet. Den, der ikke vil ligge på indviet jord, tillægger således og ganske paradoksalt den indviede jord en betydning, som langt overstiger den kristnes forståelse. For den døbte er det i en vis forstand lige meget, hvor vi bliver begravet. Vi lever og dør i tillid til, hvor vort legeme end ender, er vi kendt og husket af Gud. Kirkegården er imidlertid det afgrænsede og indhegnede sted, hvor vi gerne begraver de døde. Mindesten og beplantning kan på dette sted nære vores taknemmelighed for det liv, vi får lov til at dele med hinanden. Fællesskabet spejler sig på dette sted.

At jorden er indviet understreger så også for os, at vi, som døbte, lever med opstandelsen som håb, men det, at jorden er indviet, gør ikke, at den er forbeholdt de døbte. I den kristne, lutherske tradition, og givet vis også under påvirkning af oplysningstid og modernitet, kan alle uanset tro blive begravet på kirkegården. Den indviede jord er for alle. Den lutherske forståelse af indviet jord er således inkluderende og ikke ekskluderende.

Dette forhold er endda blevet indskærpet gennem de senere år, og min erfaring er, at man rundt om på kirkegårdene (hvad enten de er drevet af kirke eller kommune) er meget imødekommende overfor nye ønsker og behov. Der bliver på landets kirkegårde givet plads til mangfoldighed og udvist stor fleksibilitet, sådan at kirkegårde fortsat kan tjene de pårørende og samtidig være et fælles sted.

Denne mangfoldighed vil der imidlertid ikke være plads til på den neutrale kirkegård. For dette sted skal være fri for religion. Ateistisk selskab er en af de stærke kræfter, der arbejder for etableringen af disse begravelsespladser frigjort fra religionen. Der vil ikke være plads til et kors eller et yin og yang tegn. Den neutrale begravelsesplads vil således være et ekskluderende sted. Det vil formodentlig også være et pro-

blem, hvis den ene ægtefælle gerne vil begraves på gravpladsen med gejstlig medvirken. Må præsten så komme med ind og foretage jordpåkastelse? Eller vil det være en besmittelse af den uindviede jord? Den uindviede neutrale begravelsesplads vil således mangle sans for den mangfoldighed som præger det moderne liv og som kirkegården her i landet giver god rum og plads til.

Jeg forstår ikke, hvorfor den, der gerne vil ligge på uindviet jord, ikke vil ligge ved siden af den døbte på kirkegården. Det generer ikke mig at ligge ved siden af ham eller hende. Og jeg tilkender ham gerne friheden til ikke at sætte nogen som helst religiøse symboler på sin grav. Men hvorfor kan han så ikke tilkende mig med den samme frihed? Dybest set bygger ønsket om en neutral begravelsesplads således på en asocial tankegang uden plads til mangfoldighed og sans for hvor stor og forskellig verden er.